

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

<p>Pest'a Domineca 7/19 iunie</p>	<p>Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenumerantii capeta doue tablouri pompóse.</p>	<p>Pretinlu pentru Austri'a pe ian.—jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe ian.—jun. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.</p>	<p>Nr. 23.</p>	<p>Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 21, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.</p>	<p>Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in librari'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.</p>	<p>Anulu VI. 1870</p>
--	---	--	----------------------------------	--	--	--

Dómn'a casei, — femei'a.

(Urmare.)

In cas'a ei observa pana si urmele pasiloru, si nu-si mânca nici odata pana fara ocupatiune. Copiii ei s'au radica tu si au numit'o fericita; sociulu ei se radica asemenea si-o lauda: Mai multe fiice, díce elu, au strinsu avutíi, dta le-ai intrecutu pre tóte. Graciile sunt inelatórie, frumuseti'a este vana, femei'a care teme pre Ddica, acea este, care va fi laudata. Da fructe din manile ei, si la posturi, in siedintiele publice sê fia laudata prin propriele sale opere."

Un'a din partile cele mai importante ale administratiunei interióre, este guvernarea servitoriloru, functiune delicata, seriósa, démna de tóte reflexiunile unei femei luminate. Ea se compune din dóue lucruri: Alegerea si directiunea. Este destulu de simtítu decâta importantia este intr'o casa alegerea servitoriloru: de óra ce ei sunt, cari tratéza in afara si cheltuescu, tesaurulu casei este incâtu-va in manile loru. Se in tielege câ gresiele mari nu o sê li fie possibile: dar unu síru de mici infidelitâti séu de mici negligentie potu cu timpulu sê aduca loviture grave unui budgetu modestu si abié suficiente. Aci inse nu este decâtu un'a din cele mai mici parti din influinti'a servitoriului intr'unu menagiu; punctulu celu mai gravu este familiari-

tatea cu copíi; in genere copíi iubescu servitorii, póte fiindu câ acesti-a sunt ordinarmente mai complexanti decâtu parintii; si fara d'asi abandoná copíi, este preste potintia ca o mama de familia sê nu fie adesea necesitata a lasá sê fia suplinita séu inlocuita prin servitória; si apoi ar fi ridicolu si primejdiosu d'a inspirá copiiloru falsele nóstre idei de orgoliu, si d'a le interdíce familiaritatea, pre care natur'a loru cea candida si naiva o arata la toti, cari i amusa, ori care le-ar fi costumulu. Astu-feliu servitorii tienu unu locu importantu in familia, de acea trebuie sê ne asigurâmu, de ingrigirile, de fidelitatea si de onestitatea loru. Câta garantia nu trebuie noi sê pretendemu de la persónele, caror'a ne incredemu corpulu si anim'a copiiloru nostri fie acést'a si numai pentru unu minutu?

Alegerea servitoriloru cere dar particularmente patrun lerea unei stapane. Dar o alegere buna, o aflare buna, nu folosesc nimicu, decâ arta dirigerii si a guvernârii este ignorata. — Acést'a este o arte fórte dificila, si care este de parte de-a fi comuna; ea consista intr'unu midilocu justu intre indiferentia si persecutiune. Dómn'a casei trebuie fara indoiéla sê aiba ochii totu-de-un'a deschisi; dar trebuie sê scia câ nici o fiintia nu póte invetiá a face ceva bine, decâ nu o lasi sê lucreze cu óre-care libertate. Supra-

veghiarea si confienti'a, acestea sunt cele două principii ale unei guvernări domestice. Fara de cea d'antâiu, esti incelatu, fara de cea de a două te inceli insu-ti, lipsindu pe servitoriu de resortulu celu mai energicu alu activității omenesci; respunsabilitatea si onórea.

D'aici ori câtu de intielépta ar fi alegerea si directiunea servitorilor ai unei dómne, este unu principiu, pre care ea nu trebuie sê-lu uite de locu nici odata; acél'a este, câ: acestea persóne, cu tóta conditiunea loru umilitória, sunt creature umane si rationabile, cari trebuiescu tractate cu buna vointia si respectu.

Nimicu mai injustu decâtu unele femei: ele nu suferé ca servitorii sê aiba defecte, nu voru nici macaru sê intieléga, câ inferioritatea educatiunii este deja o sorginte de idei false, cari trebuie sê-si aiba consecintia in caracteru. Se pare câ calitátile servitorilor ar fi o detoria, a carci salvare se primesce fara d'a avé vre o recunoscintia, si defectele loru unu deficitu, cu care ne nedreptatiescu, si care ni da dreptu d'a le imputá neincetatu ca din justitia. Se mai pare inca, câ lucru si servilismu ar fi unu ce usioru: de óre-ce nimicu nu-i mai usioru decâtu de a avé fantasie; si nimicu mai lesne decâtu a le ghicé si a le satisface.

Acést'a este o mare eróre, si pentru a te convinge, este de ajunsu a te intrebá pe tine insuti, déca ti-implinesci obligatiunile cu scrupulositate si miniositate.

Este pré adevératu, câ adesca acelea femei atâtu de deficile nu le place sê lucreze, cu unu cuventu sunt lenesie, si tocmai pentru acést'a ar trebui sê aiba mai multa indulgentia vis-à-vis de nesce creature inchinate lucrului si condannate d'a saraciei necesitati d'a servi pre ceialalti.

Trebuie s'o marturisimu câ nici a nóstra stare sociala n'au fostu tocmai favorabila conditiunii servitorilor. Alta data servitorii nu erau pré departe de vasali, si dupa origine nu erau decâtu insii-si vasali. Dar de alta parte apoi éra unu membru alu familiei: mancá la mas'a stapaniloru sei, luá parte la veseliele loru. De candu servitoriulu a devenitu omu liberu, loculu seu este la culina si prin anticamere; elu nu mai face parte din casa, o lupta surda se pare câ esista între servitori si stapani: acesti-a sunt orgoliosi, si aceia infideli; între dînsii nimicu sinceru, nimicu parintiescu, legaminte reci, rupte totu cu atât'a usiurintia precum fura si formate, unu serviciu esactu dar fara devotamentu, politetia fara afectiune si o profunda indiferentia din o parte si din cealaltu.

ta, éta domesticitatea din dilele nóstre. Ast'a este dara o stare funesta pentru case, pentru copfi si pentru servitori. Acestia se corumpu prin acele schimbări perpetue, trecandu din familia in familia; ei nu au familia; casatoriti se despartu si servescu in case diferite; si-departéza chiar si copfi loru numai ca sê nu geneze; si principalulu loru scopu este, candu sunt intielepti, d'a stringe câtu se póte mai iute atât'a ca sê se póta retrage din serviciu si sê-si faca o casa a loru; ambitiune fórte laudabila fara indoieála, dar care costa scumpu pre stapani. Femei'a trebuie, detori'a ei este d'a legá pre servitori de casa prin confintia, bunetate, cu óre-care indulgentia, a-si asecurá fidelitatea si discretiunea printr'o conduita firma si dulce: urmandu astu-feliu va face multu pentru fericirea menagiului, pentru liniscea barbatului, pentru inocenti'a copfiloru, si chiar pentru inbunatatírea servitorilor, pentru cari are respunsabilitatea pana la unu punctu óre-care. Atunci s'ar vedé ce-va din acele vechi case patriarcale, unde tatalu si mam'a familiei tratau servitorii aprópe ca pre copfi loru, le dá o educatiune religiósá si morala, si le asigurau câte unu coltiu de pamentu pentru betranetiele loru; atunci s'ar revedé aici vechi servitori, remasítiele unui timpu, care nu mai este, óspeti nedespartíti ai caminului, si cari trecandu din generatiune, in generatiune, leganau inca copfi acelor'a, pre ai caroru parinti-i servisera.

Menagiulu dar este pentru femeia o frumoása si mare ocupatiune. Nu voiescu cu tóte acestea sê inlantiescu femeia de menagiu, sê-lu iee ca o detoria ci ca o placere; numai acésta placere sê nu degeneze in mania, sê fia stapan'a casei nu servitóri'a casei, sê nu fia numai menagera, dar si compani'a spiritului barbatului ei. Barbatulu ostenitu, superatu, se întórce a casa pentru a cautá odihna. Lui nu-i este de ajunsu unu interioru bine regulatu, nici chiar unu interioru órnatu, i mai trebuie si unu spiritu órnatu. Femei'a nu trebuie sê uite, câ ea este bucuri'a, carmenulu, recreatiunea familiei; marele principiu alu politicee domestice este d'a face ca barbatului sê-i para interiorulu seu mai placutu decâtu alu altor'a. Agrementulu dar este încátu-va un'a din detoriile femeiei; chiar déca agrementulu n'ar avé prin sine insu-si nici unu merit si ar adauge pucinu la valórea aceluia, care lu-posede, totu-si ar avé unu mare pretiu prin influinti'a, ce eser-cita a supra fericirii altor'a. Asié dar ceea ce respandesce mai multu carmeni a supra intimitátii intr'unu menagiu, este cultur'a spiritu-

lui. Intimitatea, care are atâti-a carmeni, are cu tóte acestea momintele ei de lancezéla : cele mai mari simtieminte, pietatea chiar, au atari lancezeli, cu atâtu mai multu simtiemintele omenesci. Intimitatea este indiscreta, ea tradéza defectele si traversurile fiacarui-a. Cea ce dissimuléza mai bine momintele de goliciune si de uritu.

Ceea ce dissimuléza mai bine defectele recipróce, ceea ce indulcesce si apropiéza umorurile, liniscesce séu previne o cérta, crutia unui-a rusínea d'a revení, celui-alaltu ambarau'a d'a pardoná; este unu gustu óre-care comunu alu lucrurilor de arte si de spiritu, pucina musica, unu albumu resfoitu inpreuna, o lectura facuta in comunu, si o intretiepere inteligenta a supra opului, ce citesci, sunt frumóse si fericite distractiuni, cari detragu pentru câtu-va timpu pre barbatu si femeia de la invalmasírele afaceriloru, grigile familiei, de la petrunderea periculósa a intimitátii.

Nu dícu de locu, câ femeia trebuie sê caute a avé mai multu spiritu decâtu i-a datu natura: simplulu naturelu va avé totu-de-un'a mai multa valóre decâtu o nerodía pretentiósa; dar voiu sê-si cultiveze spiritulu, care lu-are. Nu-i ceru, nici cunosciintie profunde si speciale, ci o dispositiune generala a intielege si a admirá: sê nu faca diferenti'a ordinului si stilului architecturei, sê nu cunósca istori'a diverseloru scoli de pictura, séu sê ia parte la cutare séu cutare teoríá literara; dar sê nu remana nesimtítoria in faci'a unui mare monumentu séu frumósu tablou; sê pota cetí pre madame de Sévigné fara d'a se urí, si ascultá o tragedía a lui Racine fara d'a adormí.

Se díce, câ barbatulu trebuie sê se faca institutorulu femeiei sale, si sê o initieze la unu ratiunamentu mai fórte si mai sanetosu decâtu acel'a ce-lu detoresce educatiunii. Dar femeia si ea la rondulu ei póte asemenea ca si dinsulu sê termine dupa manier'a ei educatiunea lui; ea póte câte-odata sê-lu curetie de asprimea séu mogicí'a lui, sê-lu departeze de óre-si cari obiceiuri lasie séu comune, sê de a in fine unu lustru maniereloru sale si sê-lu faca mai demnu de societatea barbatiloru. Fara d'a presupune o atare inegalitate de educatiune între barbatu si femeia, nu este unu singuru barbatu, ori câtu de cultivatu i ar fi spiritulu si gustulu seu, care sê nu aiba ce-va de inventiatu de la femeia, despre ceea ce privesce delicateti'a simtieminteloru.

Dar sê venimu la virtuti mai inalte si mai dificile, cu tóte câ barbatulu are directiunea

cea mare a familiei si suveranitatea absoluta in afacerile esterióre, ast'a nu vré sê díca, câ femeia trebuie sê fia privata de ori-ce participatiune la activitatea barbatului seu; ea trebuie sê cunósca afacerile lui, sê le intieléga si sê se intereseze de dinsele; ea trebuie sê fia in stare a-si da parerea; ea este aceea, care trebuie sê avertiseze, se retiena, sê incuragieze dupa ocaziune. Ea i póte da o parere a ei a supra opiniunei sale, déca este membru unei adunári, a supra chartiei sale, déca este scriitoriu; a supra votului seu, déca nu este decâtu unu simplu cetatianu. Ea trebuie sê fia in procesele sale, relative la progresulu sciintiei, artei séu meseriei, ce eserceza, luminata si simtítoria devotata si prudenta totu-de-odata; ratiunea mai in totu-de-una ne va aplaudá d'a o fi consultatu si amorului va aduce o parte din succesu. Afectós'a sa aprobatiuna va debilitá impresiunea rationalinteloru usióre séu severe si va intreze câte odata prin entusiasmu cea stima necesaria, pre care celu mai justu n'o obtiene nici odata de la ómeni indata ce a meritatu.

Barbatulu mai cu sema candu intimpina in calea sa obstacule si pericole atunci are mai mare trebuintia de ingrigirile si devotamentulu femeiei.

Elu are in proportiune cu femeia mai multa fortia de concepere si esecutare, dar nu are si pre ceea a suportarei. Ne sucesulu lu-amaresce si-lu irita, elu dintr'o smacinatura crede totu pierdutu, si aru buleversá lumea pentru o injustitia. Femeia mai vivace fara indoiéla, si a carei impresiune in primele mominte este mai esaltata, revine mai lesne la tonulu vietiei ordinare, si déca nu ar fi decâtu din devotamentu pentru barbatulu seu, ea este mai dispusa decâtu dinsulu la paciintia si abnegatiune. — Ea nu are numai poterea, care intreprinde, ci posede si pre ceea, care ajuta si intaresce, si in crisele cele mari pre ceea, care reinaltia. Este o profesiune, inca re femeia particularmente este amestecata in vicisitudinile si tóte crisele vietiei barbatului: aceea este comerciulu. Câte virtuti ascunse, câte lacrimi inghitite prin acele magazine dosnice, pre care lumea le meprisa!

Intr'o carte, pre cari nu me temu d'a o numí frumósa, cu tóte câ este unu romantiu si de unu autoru, care nu scrie decâtu fórte rele, romantiu alu carui subiectu este istori'a mari-meii si decadenti'a unui comerciante, este unu rolu de femeia admirabila, plina de prevedere, de intieleptiune de avertismentu, in prosperitate, plina de o tandretia muta de consolatiune

si de compasiune in cadere, plina de eroismu si de abnegatiune in adversitate. Ea cauta mai antâniu a preveni desastrulu, si candu a devenitu inevitabilu i indulcesce amaraciunea, si candu a sositu lucréza a-lu repará. Acestu rolú este fórte adevératu, dar femeia nu este chiamata a jocá acestu mare rolú numai in comerciu; tóte esistentiele si-potu avé crisele, caderile si desastrelé loru.

Nenorocirea este scol'a si triumfulu femeiei. Privesce acésta juna femeia câti-va ani ai perdut'o din vedere; erá p'atunci juna, glumétia si frivola; acum o reafli seriósa, cu minte, desabusata, judecandu intieptiesce lucrurile si pre ómeni; nenorocirea este, care a format'o. In epoc'a revolutiunii franceze, femeile cari tronau prin salone nu erau remarcabile in genere decátu prin frivolitatea spiritului si usiorinti'a obiceiurilor loru; in faci'a mortii in esiliu, in neavere aretara calitátile cele mai admirabile. In nenorocire si in umilintia se vede eclatandu marimea femeiei, dar nu in stralucirea si varietatea salóneloru.

Adelin'a Olteanu.

(Finea va urmá.)

Cantimiru.

Balada poporala.*)

I.

Cantimiru erá unu Domnu,
La 'nceputu de tréba omu.
Dara tiér'a si-o predá,
Si boierii i graiá:
„Domnule! Mari'a ta!
Cu paharulu indesece,
Ér cu birulu mai rarece!”
Domnulu la mésa i chiamá
Cu cotnaru i imbiá,
Pana ce i imbetá.
Candu boierii inchiná,
I díc a: „Mari'a ta!

*) Aflata in nescé carti scrise de a lui Danilu Linba invetiatoriu in Maidanu (Carasiu).

Acestu Cantimiru s'a numitu alu II-le si celu betranu, principe in Moldov'a de la 1685—1693. Se descrie ca omu bunu si dreptu, dar veniturile tierei erá mici, si trebuindu sê tiena óste regulata in contr'a poloniloru, a maritu birulu. Miron si Veliteu au fostu frati si Cantimiru s'a temutu de ei crediendu cá vreu sê-i restórne tronulu. Cantimiru a traitu rou cu contimpurenulu Const. Brancovénu.

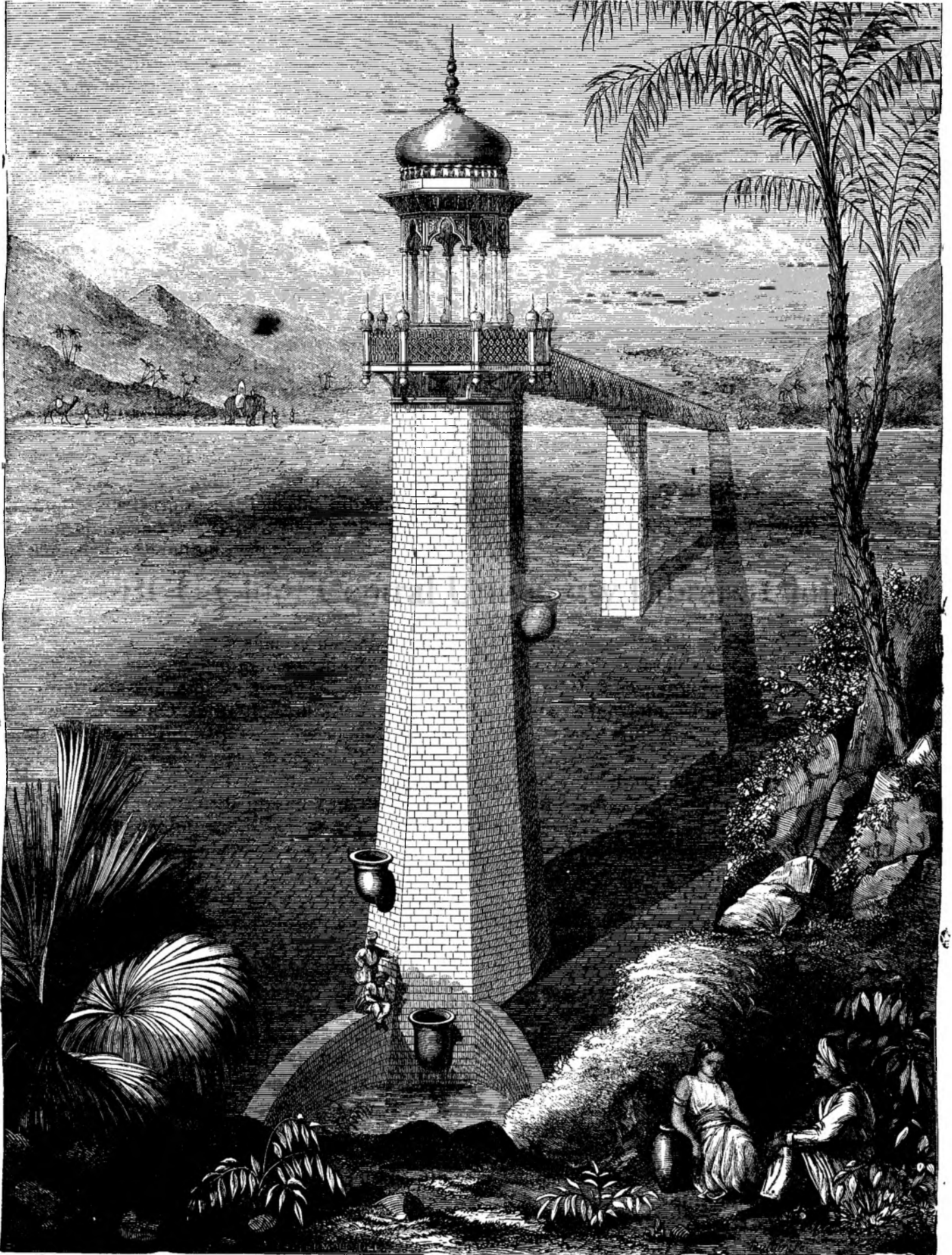
Cu paharulu indesece
Dar cu birulu mai rare ce!“
Cant miru i audiá
Dar in séma nu-i bagá,
Si totu bea, si totu mancá,
Boierii se superá
Si-i strigá: Mari'a ta!
Cu paharulu indesece,
Dar cu birulu mai rarece!“

II.

Intr'o dí s'au fadunatu,
Si-au facutu boierii sfatu,
Cu Miron logofetulu
Si Velitu hatmanulu;
Cantimiru de-i va chiamá,
Tiér'a de-a o judecá,
Díce voru: „Mari'a ta!
Cu paharulu indesece
Si cu birulu mai rarece!“
Cantimiru i-a si chiamatu,
Boierii s'au adunatu,
Si in fatia i graiá:
„Domnule Mari'a ta!
Cu paharulu indesece
Si cu birulu mai rarece!“
Domnulu déca a vediutu,
Cá de sete i-a trecutú,
Si boierii nu 'nctá
De-ai díce: Mari'a ta!
Cu paharulu indesece
Si cu birulu mai rarece!
Fórte tare se mania
Pe doi insi i judecá
Pe Miron logofetulu,
Si pe Velitu hatmanulu,
Si la mórte-i tramitea,
Dóra de ei va scapá
Sê nu-i mai dícá asiá!

III.

Candu la mórte-i ducea,
Ei ca la banchetu rídea,
Par' cá nici nu li pasá
S din gura mai strigá:
„Domnule! Mari'a ta!
Cu paharulu indesece
Dar cu birulu mai rarece!“
Cum pe ei i-a omoritu,
Domnulu pe locu s'a caitu,
Cá-ci indata ce 'nnoptá,
Amendoi i s'aretá,
Si-i dícá: „Mari'a ta!

Apa-ductulu de la Bombay.

Cu paharulu indesece,
 Si cu birulu mai raresce!
 Apoi Cantimiru a spusu,
 De-a datu liturghi de-ajunsu,
 Dóra i póte impacá,
 Dar si 'n somnu i totu visá,
 Câ-i dícea : „Mari'a ta !
 Cu paharulu indesece
 Si cu birulu mai raresce !
 Si de ciuda de necazu,
 Nu avea nici unu regazu,
 Si-a moritu Mari'a sa,
 Si poporulu ingropá
 Si atunci i pomeniá :
 „Domnule ! Mari'a ta !
 Cu paharulu ai 'ndesitu
 Si cu birulu ai sfersitu !“

Publicata de

At. M. Marienescu.

Rosalba.

(Novela de E. M. Oettinger.)

I.

Pe la inceputulu secolului alu optu-spre-diecelea vietieua in Veneti'a o celebra pictóre de pasteluri. Ea erá fiic'a ilegítima a unui aventurieru de nému aristocratu si a unei serace fete de pescariu din Chioggia, care espiandu-si cu viéti'a caderea sa, murise in anulu 1675, trei díle dupa nascere. Seducatoriulu mamei asie-diase copil'a intro casa, unde se cresceau copíi aflati pe strade, si aicea pentru orbitóri'a ei albétia fú botezata cu numele de „Rosa-alba.“

Trei-spre-diece ani mai tardíu, dupa ce copil'a se desvoltase a fi una din cele mai frumóse virgine ale Venetiei, unu confidente alu tatalui ei se interesá multu de dins'a. Acest'a erá signiorulu Filippo Cariera care, pentru timpuríele talente ce le aretase copil'a câ posede pentru pictura, o incredintiá ingrigirii si instructiunei pictorului de pasteluri Giovanni Antonio Lazzari.

Sub priveghiarea acestui bravu maiestru, talentulu Rosalbei in pucini ani se desvoltá atátu de frumosu, încátu nu trecú multu si elev'a intrecú pe profesorulu seu. In virginal'a etate de dóue-dieci ani, Rosalb'a, dreptu semnu de recunoscintia, adoptá numele de familie alu protectorului seu. Dins'a posedea deja renumele de a fi prim'a pictóre de pasteluri a Italiei. Signorina Cariera adusese pastelulu la o astfe-

liu de perfectiune încátu ori si cine trebuiea sê recunósca in imaginile ei fortia, caldura, viétia si coloritulu próspectu alu cadreloru demarcate cu colori de oleu. Cinci ani mai tardíu artist'a nóstra ajunsese la o asiá mare gloria, încátu tóta Europ'a se luptá pentru a posede operele ei. In tóte erau admirate curatieni'a si moletatea coloriloru, veritatea si nobleti'a desemnului. Madonele ei si alte icóne ale santiloru, impreunau gratia si maiestate, calitátile lui Murillo cu acelea ale lui Rafael. Portretele ei apoi se destingeau prin cea mai loiala si completa asemenare. Fineti'a nuanselor, fidelitatea espre-siuniloru erau intr'adeveru admirabile.

Dara nu numai singuru prin forti'a talentului seu, ci si prin farmeculu frumsetiei sale, Rosalb'a încantá întrega Veneti'a fiindu de toti admirata. Melchiori o numera, in autografielu sale despre pictorii venetiani, între acele femei, caror'a contemporanii le dasera titulu de „a patr'a gratia“ si „a diecea musa“, pentru a desemná prin acést'a o dupla aureola pentru celebrat'a sa persóna. Signora Cariera erá in fapta un'a din cele mai atragátorie frumsetie ale Venetiei. Pe fruntea ei stralucea „majestatea madonei de la Seggiola“, imblandíta prin grati'a Mariei de Murillo, care tiene in mana imaginea lui Cristu.

Din nóptea ochiloru ei, adumbriti de gene lunge ce jaceau asemenea unor arcuri pe curatululu albu alu carmeniloru ei, straluciá unu focu, in care se parea câ splendórea sórelui si lumin'a lunei s'au contopitu. Gur'a ei erá o neresistibila provocare spre unu dulce sarutatu, pieptulu ei frumosu ca acel'a alu Cleopatrei, prin care s'a facutu nemuritoriu Guido Reni si care se afla in palatululu Pitti. Pe voluptosulu ei grumadiu ardea, mai in mediulocu, unu micu semnu negru, pe care ori cine l'ar fi vediutu credea, câ este unu graunte de tamaia, si i-vinea sê-lu rumpa si sê-lu ascundie in bunbulu seu de la orlogiu dreptu talismanu. Acestu semnu esercitá unu farmecu secretu, unu deliciu ce nu se póte descrie. Figur'a ei erá inalta, svelta si impositanta, voluptosulu ei bratiu, man'a dragalasia, piciorulu ei delicatu si deliciosu tóte erau demne a serví de modelu unui Michel Angelo. Astfeliu erá Rosalb'a Cariera, acarei frumsetia inspirase mai multu de câtu pe unu singuru poetu a face rime, octave si sonete. Unulu din acesti poeti pré inspirati, o asemená cu Iudit'a si pe sine cu Holofernu, care prin dins'a si-au pierdutu capulu; unu altulu vedea in ea o nóua Laura si in sine unu. am. de. Petrarca, care, la isvorulu de la Vaucluse, versá lacreme

de câte 14 sîroie. Totulu aducea omagiu farmecului frumsetiei sale.

II.

Acelu poetu, care asemenase pe Rosalba cu Iudit'a, inspirase pe artista spre o noua creatiune, in care chiar acea Iudita despica, cu propri'a lui sabi'a, capulu Holofernului seu.

Acésta Iudita este o materia atractiva pe care deja o au exploatatu mai multi de câtu unu poetu. Si art'a picturei se servì de acésta materia, si de multu deja, inaintea Rosalbei, Iacobo Ligozzi, Christoforu Allori si Artemisia Gentileschi au eternisatu pe acésta Iudita prin forti'a coloriloru loru.

Imaginea Rosalbei face o sensatiune atâtu de mare încâtu tóta Veneti'a voiá sê o védia.

In un'a din deminetie Rosalb'a primì visit'a unui necunoscutu care, dupa spus'a lui, invinsese tóte dificultâtile unei caletorie de mai multu de 1000 de miluri, spre a poté participá din fericirea d'a-i fi permisu sê admire si elu pe Iudit'a ei.

Streinulu, acarui etate erá greu de o gaci, facu se a supr'a artistei o impressiune secreta si enigmatica, despre care nu potea sê-si dea contu ca insa-si. Streinulu raspundea numai de jumetate la intrebâriile ei si se precepea a se inveli cu unu velu atâtu de misteriosu, încâtu curiositatea Rosalbei fu iritata intr'unu modu viu si turmentatoru.

— Mi-este permisu a ve rogá sê-mi spuneti numele? lu-intrebâ dins'a.

— Signora, respunse elu, nu m'ar costá nimica a ve recitá o suta de nume false; dara totu-si nu v'asiu spune unu neadeveru pentru nice unu pretiu din lume; adeveratulu meu nume trebuie, celu pucinu pentru acuma, a ve remané unu secretu.

— Lu-voiu aflá mai tardîu?

— Se póte, póte inse si ace'a, câ nu.

— Dara pentru ce acestu incognito?

— Signora, nice acésta intrebare nu-mi este permisu a vi-o deslegá.

— Dvóstra ati facutu unu drumu mai lungu de 1000 de miluri, spre a vedé un'a din operele mele, dupa cum a-ti avutu bunetate a mi-o dîce. Din care tíera veniti?

— Dintr'o tíera, care ve este cunoscuta póte numai dupa nume.

— Si acestu nume?

— Trebuie, din nenorocire, adauge elu cu unu greú suspinu, sê remana asemene unu secretu pentru Dvóstra...

— Dta vorbesci limb'a nóstra atâtu de curatu si fluentu, încâtu sunt sedusa a crede câ esti unu Italianu.

— Dorere, nu am onórea a ve fi unu compatriotu.

— Sunteti unu Francesu?

— Totu atâtu de multu séu mai bine dîsu, totu atâtu de pucinu, ca si unu Italianu!

— Si totu-si limb'a nóstra ve este totu atâtu de facila ca si mie.

— Signora, respunse strainulu, cu o sféla visibila, eu vorbescu tóte limbele pana la un'a...

— Si acést'a un'a?

— Nu-mi este iertatu a vi o numí.

— Signor, se pare ca si candu Dvóstra ati avé capriciulu, de a ve ascunde sub veluri dese si obscure; se póte câ numai pentru de a me face curiósá.

— Signora, acést'a nici-de-cum nu este intenti'a mea. Singur'a dorintia ce me conduse dintr'o distantia atâtu de mare in gratiós'a Dvóstre apropiare, este de a vedé pe Iudit'a Dvóstre Signora, nu veti avé bunetatea de a aretá oper'a Dvóstre unui-a din cei mai infocati adoratori ai divinei arte de pictura.

— Cu o neesprimabila bucuria sunt gat'a a o supune opiniunei Dvóstre.

Rosalb'a lu-conduse in atelierulu seu.

Ajungi acolo, ea trase de pre cadru verdele velu si se rogá — modesta cum erá — pentru crutiare.

— Ce imaginé! eschiamo necunoscutulu. In tóta viéti'a mea nu am vediutu o femeia mai frumósa decâtu acésta Iudita. — Rosalb'a inrosîndu, si-plecá ochii in josu, câ-ci asemenea lui Alori care in Iudit'a sa portretase pe amant'a sa Mazzafira si in Holofernu pe sine insu-si, astfeliu si Signor'a Cariera reproduse in acele dóua figure pe acelu poetu si pe sine, atâtu de bine încâtu contemplatoriulu i-se pareá câ le lipsesce singuru numai forti'a de a vorbí.

— Cátu adeveru surprindietoriu, câta asemenare frapanta! adause elu cu o estasa profunda, si privirea mariloru si ardietoriloru sei ochi negri cu o espresiune de dorere si de uimire se pironí a supr'a bustei imaginei, alu carui coloritu erá strabatutu de atâta caldura, încâtu fia-care trasura, fia-care nuantia se pareá câ viédia, respira si pulséza.

I. G. Baritiu.

(Va urmá.)

SALONU.

Deliceteti'a.

Deliceteti'a este un'a din cele mai frumoase însușiri, amu poté dîce, virtuți ale animei omenesci. Numai acelu ce e silitu sê conversedie séu sê petreca sub unulu si acela-si acoperementu cu individi aspri, nedelicati, scie, câtu de amare si nesuferite potu fi ôrele petrecute in o societate lipsita de simtiulu delicatetiei.

Din contra, câtu de bine ne simtîmu in societatea unui omu delicatu! N'avemu sê ne tememu, câ micile nôstre defecte voru esî la lumina, câ ranele nôstre secrete voru fi atinse fara crutiare, câ simtiemintele nôstre cele mai frumoase si mai sacre voru fi luate in risu; cu unu cuventu, suntemu siguri câ, cu voi'a, nu ni se voru casianá doreri séu neplaceri.

Dar in ce consista deliceteti'a? — voru întrebá unii cari, fara a scî, posedu acêsta nobila si binecuvantata însușire.

Deliceteti'a este o virtute mai multu negativa decâtu positiva; pentru câ ea mai multu incungiura, mai multu se retiene, decâtu face. Nu consiste in a descoperi in gur'a mare calitâtile bune ale de aprôpelui nostru, ci in a nu desvelî slabitiunile altor'a; nu consista ea in a vindecá ranele altor'a, ci in a nu le atinge; nu consista in a spune ômeniloru lucruri placute, imbucuratôrie séu laudatôrie, ci in a nu le spune lucruri vatematôrie.

Laudele necôpte si premaririle, ce ni le face amiculu nêtereu — sunt nedelicate.

Omulu nedelicatu, chiar si in voi'a sa cea mai buna, ne casiana nu a rare ori simtieminte neplacute ori dorerose; pre candu omulu delicatu, inea si in man'a ori dogen'a lui, ne va crutiá simtiemintele.

Este o mare tortura a veni in atingere séu chiar a traî in relatiuni familiare cu unu omu nedelicatu, este unu chinu acest'a dintre cele mai mari, mai alesu, decâ posedemu int'unu gradu mai mare simtiulu susceptibilitâti si alu delicatetiei.

Omulu reu ne rașesce, ranele ne doru, dar nu ni-e rusine a le descoperi; ér omulu nedelicatu ne tortureza in continuu cu nesce impunseture veninoșe, cari devinu in fine nesupportabile si in contra caror'a nici nu cutezâmu sê ne plangemu, temendu-ne a nu deveni ridiculi.

Ce e caus'a, câ unii din cei casetoriti nu potu sê traiésca in pace la ola'ta, cu tôte câ lumea nu pôte sê atribue unuia séu altuia dintre ei vre-unu pecatu séu crima?

Ambi sunt de omenia, nu sunt pasionati, nu escesivi, nu pradatori séu usiori la minte; si totusi adeverat'a pace si intielegere este departe de caminulu loru.

Lumea se mira si nu-si scie deslegá enigm'a; care consista inse mai totu-de-una in acea, câ barbatulu séu femeia sunt nedelicati, séu nu a rare ori — amendoi posedu acêsta însușire neplacuta.

In vieti'a conjugala deliceteti'a este ta'is manulu fericirei; pentru câ numai prin ea potemu gustá momente placute si liniscite.

Sunt barbati cari, cu tôte câ si-au iubitu soc'ele, prin nedeliceteti'a loru nu numai le-a facutu nefericite,

ci chiar le-au omoritu fara ca sê aiba câtu de pucina cunoscint'a despre crim'a loru involuntara.

Sunt femei cari, pe langa cea mai buna vo'ntia, prin nedeliceteti'a loru instrainéza pentru totu-de-un'a pre barbati loru; pentru câ, de cumva nedeliceteti'a barbatului este nesuferita, apoi nedeliceteti'a femeiei este urita, respingatória.

Ceea ce admiramu este, câ deliceteti'a, acêsta însușire nobila, nu este rezultatulu culturei.

Sunt ômeni fôrte culti, plini de spiretu, de rangul stralucitu, cari nu posedu nici umbr'a acestei virtuți modeste; precandu nu arare ori in copil'a plugariulu séu in omulu industriei aflâmu acêsta virtute desvoltata in gradulu celu mai multumitoriu.

Acêst'a provine de acolo, dupa parerea nôstra, câ deliceteti'a esista in anim'a omului, in anim'a nobila, generôsa.

Ea este o siopta divina, si ca sê-o precepemu, n'avemu trebuintia nici de creștere nici de cultura; este donulu léganului, nascutu cu noi si care lu-datorimu provedintiei eterne, care prin man'a creatoriului a seditu in animile ômeniloru multe schintei sacre si de valóre eterna.

A desvoltá, a face sê 'nflorésca acêsta virtute modesta este misiunea mamei bune, care veghiéza din cele mai fragede momente ale infantiei educatiunea copilasiului seu; mai alesu in cele ce atingu anim'a si sufletulu tesaurului seu.

Cultivarea animei si a sufletului depinde singuru si numai de la mama.

Binecuvantata va fi mama, care n'a intardiatu a desvoltá in anim'a fiiloru si fiicelor sale, intre celelalte virtuți, si deliceteti'a, nobletia si mtiemntelor si a aplecariloru; pentru câ numai prin acêst'a dins'a a potutu si va poté intemeiá fericirea familiei sale.

* * *

Dar tractandu despre deliceteti'a, nu potemu sê nu atingemu in câte-va cuvinte si modulu conversatiunei sociali, care este firesculu resultatu alu delicatetiei.

Este un'a din cele mai mari placeri in vieti'a sociala conversatiunea dulce, placuta. Séu poté-ar fi ceva ma placutu, decâtu a conversá cu amicii si amicele nôstre, cu cunoscutii si cunoscutele nôstre, candu acesti individi posedu nobilulu simti de delicatetia? A schimba câte-va cuvinte bine si mtițe, a discute a supra opiniuniloru nôstre, a largi si sporí ideile si cunoscintiele nôstre, a cultivá, polei si netedi pronunc'a si vorbirea nôstra séu a petrece câte-va momente cu unu discursu usioru, afabilu si atragatoriu: este unu ce fôrte placutu si folositoriu.

Sunt pucini inse aceia, cari posedu farmecatória arta a conversatiunei placute; pentru câ nu e totu un'a a vorbi si a conversá.

Cum potemu sê conversamu dara in modu placutu? Limbagiulu nostru fia usioru, intielesu de toti, preteratu cu espresiuni geniale (cari potu sê pisce, dar sê nu vatem pre nimene), in frumsetiatu de idei varie, cari inse nu trebuie sê degeneroze in disertatiuni; potemu sê ne disputâmu, nu inse sê ne svadimu; sê enarâmu in colori viue istoriôrele, evenemintele dîlei, fara

de a intra în domeniul mintiunilor si alu calumnie-
loru. Sê nu vorbim înse pré multe; nici sê intrerum-
pemu vorbele altor'a. Astufelu converséza ómenii culti
si delicati.

Letiti'a.

Conferinti'a literaria publica

arang ata de catra Societatea de lectura a junimeii ro-
mane din Oradea-mare se tienù mercuri la 15 jun.
sér'a la 8 óre în presinti'a unui publ cu fórte numerosu,
si adunatu din cele mai îndepartate locuri ale comita-
teloru Biharea, Satu-mare, Cetatea-de-Piétra, Aradu,
Timisióra etc.; încátu potemu sê afirmâmu, câ de
asta-data a participatu unu publicu înca dóra si mai
numerosu, decátu la concertulu si balulu datu totu în
Oradea-mare înainte de ast'a cu o luna în folosulu in-
stitutului de fete romane. Acésta impregiurare ni serva
dreptu motivu a crede, câ spiritulu natiunalu face
totu mai mari euceriri între fiii si ficele strabunei
Crisiane.

Ar trebui sê dispunemu de mai multu spatiu, ca
sê potemu descrie în specialu decursulu acestei serba-
tori natiunale. Ajunga a spune, câ piesele indicate în
programulu publicatu si în fôr'a nótra se esecutara cu
o esacitate si precisiune admirabila. Junii diletanti
fura aplaudati cu multu entusiasmu, si unii dintre ei
ne convinsera, câ studiandu seriosu n'au sê remana
multu timpu totu diletanti, câ-ci au talentulu de a
poté deveni — artisti. Entusiasmulu si bucuri'a ce esci-
tara ace-ti bravi tineri în publiculu ascultatoriù, érá
atátu de mare, încátu fragedele nóstre dame se lipsira
de buchetele lor de flori, aceste ornamente ale lor, si
incununara cu ele zelulu, diliginti'a, talentulu, si sim-
tiulu natiunalu alu tineriloru studiosi; ér unii parinti
si alti barbati, carii nu mai participa la asemenea
solenitâti, versau lacrimi de bucuri'a, vedindu acé-
sta inaintare în artile frumóse a tineriloru romani.

Multu ni-a placutu si aceea, câ o mare parte a
galeriei érá cuprinsa de tierani si tierance romane, tra-
misi a nume de catra unii preoti de la sate ca sê asiste
la acésta serbare natiunala. Impresiunile, ce acestia
voru duce cu sine la ai lor, voru produce fructele cele
mai salutare între poporulu nostru.

Dupa conferinti'a societâtií urmâ academi'a lim-
bistica a alumniloru seminaristi, care decurse totu cu
acel'a-si succesu eminentu. Corulu vocalu puternicu,
compus din vr'ó 60 de tineri bine instruiti, a seceratu
cele mai viue aplause; orcestrulu ni-a frapatu cu des-
teritatea sa; declamatorií ne suprinsera cu bun'a pro-
nunciare a diferiteloru limbe, — si în fine din tóte
piesele ne convinserâmu de nou, câ seminariulu do-
mesticu din Oradea-mare este celu mai eminentu in-
stitutu pentru educatiunea tinerimeii romane de dincóce
de Carpati.

Dar enuciandu acésta convicitiune firma, prim'a
nóstra detorintia este, de a aduce tributulu recunoscin-
tiei si stimei nóstre acelu barbatu binemeritatu, ca-
rele a concursu cu zelulu seu natiunalu si patrioticu,
cu studiulu si cu practic'a sa la innaltiarea acestui in-
stitutu, si carele nici acuma nu crutia nici ostenél'a nici
sacrificiulu materialu pentru perfectiunarea acestui
institutu natiunalu, ca astu-felu Romanii din Crisian'a,
ultim'a sentinela a romanismului, sê aiba unu asiedia-

mentu care sê-i inspire cu mangaiare în órele lor de
intristare, si care sê creéca o generatiune insufletita de
cultur'a natiunala. Acestu barbatu demnu de stim'a
natiunii întregi este Santí'a Sa parintele canonicu si
rectoru alu seminariului Ioanu Popu. Sê ne insofimu
dara si noi caldurósei si unanimei esclamári ai publi-
cului de la concertu, si sê-i dorimu multi ani fe-
riciti!

Înse amu comite o mare gresiéla, de cumva n'amu
repeti totu aceste cuvinte si demnuului vice-rectoriù se-
minariulu si conducatoriù alu societâtií de lectura, pa-
rintele Iustinu Popfú, arangiatoriulu acestei serate,
carele pe terenulu educatiunii si-a castigatu multe títle
la recunoscinti'a si stim'a natiunii, si carele în sér'a
acésta ni-a doveditu ce poté produce unu adevératu
conducatoriù alu tinerimeii. Onóre dar junelui profe-
sorulu, carele si în sér'a acést'a ne-a încantatu cu orato-
ri'a sa elocenta!

Termindu-se productiunile, sal'a se desiértá de
scaune, si se începù balulu cu — Ardelén'a, dantiata
de vr'ó 100 de parchi. Admirandu acésta splendida
cununa de dame tinere, gratióse si frumóse, — ca ne-
cunoscutu — ne rogaramu de unu tineru sê-ni insemne
pe hartia numele celor mai frumóse. Junele nostru
amicu peste câte-ya minute ni si presintá cu prompti-
tudine o lista lunga, — dar ce nenorocire! Perduramu
list'a, — si acuma nu vi potemu spune, cari au fostu
reginele balului?

Scimu numai atát'a, câ potrecerea fu fórte viala
si durá pana dominéti'a.

— c —

Curierulu modei.

— Pest'a 17 junii. —

Acum, candu mod'a de véra a intratu în sesonulu
stabilu, nu avemu sê spunemu nimicu ceva mai nou
sêu ceva mai surprindietoriù relativu la dins'a. Nu ne
remane alta decátu a face numai o scurta reprivire pre-
ste acele ce a creatu mod'a pana acuma si din acele
apoi a aminti cele de trebuintia.

Ca atari, dupa parerea nóstra, merita atentiune
urmátóriele:

La vestmintele moderne jóca mare rolu tunic'a si
incretítúrele. Intru adevéru aceste dóue sunt atátu de
necesarie la decorarea vestminteloru, încátu, fara de
ele, amu poté díce, câ nici nu se potu decorá vestmin-
tele. Afara de aceste sunt placute si garniturele din
prime de catifea înca si la cele mai usióre vestminte.
Garniturele de metasa si dintele înca sunt favorite —
aceste din urma câtu de multe.

Colorile predominante sunt: colórea alba, lil'a
deschisu, galbenu-deschisu si colórea cenuéa. Materiele
vestminteloru mai desu portate sunt netede.

Între vestmintele ce se potu si spelá mai favorite
sunt: cele gatite din toill, cele din creton ma si celé
din jaconas; — cele din mousseline înca se pórtá
multu.

CE E NOU?

△ (Comitetulu centralu) constituitu de junimea
academica din Vien'a, pentru realizarea unei mari ser-
batori natiunali la manastirea Putn'a, în memori'a di-

vinului erou romanu Stefanu celu Mare, s'a adresatu prin „Romanulu“ catra orabila dōmna Mari'a C. A. Rosetti si prin domni'a-ei catra tōte on. dame romane din Bucuresci ca sē bine-voiesca a lucrā o invelitōria decorativa (in marime de unu metru si 20 centimetre in quadratu) pentru urn'a votiva (de argintu) ce se va pune pe mormentulu eroului nemoritoriu. Suntemu siguri cā dōmnele romane din Bucuresci, patriote si romane zelōse cum sunt, nu voru intardfā de a imbratfisi cu caldura acēsta propunere, ce li oferesce o placuta ocasiune pentru a-si manifestā consciint'a sublimei misiuni ce o au femeile romane.

△ (*Alegerile in Romania*) curgu cu multa agitatie si violentia, cu tōte cā on. guv. actualu promise deplina libertate pentru esercitarea sacrului dreptu de a si dā fia-care cetatianu votulu seu cui va voi. La Pitesci s'a intemplat unu conflictu sangerosu intre alegatori si militia. Patru alegatori cadiura morti si mai multi raniti

△ (*Necrologu.*) Ioanu Papu, teologu de anulu alu II-lea in seminarulu centralu din Pest'a dupa unu morbu de diece dīle au repausatu sambeta in 11 iuniu st. n. Fia-i tierina usiōra! Teologii romani din Pest'a.

** (*Serbarea de amintire la mormentulu lui Stefanu celu Mare.*) In ¹⁵/₇ augustu 1870 se implinescu 400 de ani, de candu monumentulu celu mai sacru de gloria si pietate strabuna, monastirea Putn'a, fu santita in onōrea prē curatei ficiōre Maria de catra Stefanu celu mare. Totu pe atunci cade si aniversarea de patru secole, de candu acestu mare si prē meritatu erou au procesu la realisarea consolidārii natiunii romane ca unu bulevardu tare in contra barbarismului asiaticu si in favorulu civilizatiunii europene. Este cunoscutu indetulu din diferitele jurnale natiunale cumca tinerimea rom. academica de pretotindenii a decisu sē arangeze in acea dī memorabila o serbare secularia in monastirea Putn'a (Bucovina) cu o solemnitate, dēmna de marēti'a umbra si memoria a primului nostru erou natiunalu. Ingrigirea si realisarea serbării este incrediuta comitetului centralu, alesu pentru acestu finitu de tinerimea romana din Viena. Dar o realizare dēmna a acestei idei religiōse si totu odata si natiunale depinde in cea mai mare parte de la concursulu si spriginulu moralu si materialu ale intregii natiuni. Publicandu sumele incurse pana acuma pentru scopulu acestei serbării, ni luāmu libertatea a apelā catra toti romanii binesimtitori, rogandu-i, ca sē spriginēsca acēsta intreprindere a tinerimii romane. In deosebi rogānu pe confratii nostri academici si pre toti acei P. T. Domni, la cari ne-amu adresatu deja privatim in acea cauza, ca sē binevoiesca a grabi cu ajutōriile sale. Despre contribuirile incurse precum si despre modulu intrebuintării lor se va dā sēma esacta la timpulu seu, ēra prisosindu o suma ōre-care, se va dedicā pentru scopuri natiunale binefacatōrie. Vien'a in 25 maiu 1870. In numele comitetului centralu: presedintele: Nic. Teclu m. p. secretariulu: Gab. Beleanu m. p. casieriulu. Petru Pitei m. p.

Literatura si arte.

** (*Teatru natiunalu.*) Dlu Millo a represintatu cu trup'a sa la Brasiovu in 4 iuniu comedi'a vodevila in patru acte, intitulata: „Prapastiele Bucurescilor“, de

Mateiu Millo, music'a de I. Vachmann. — In 7 iuniu se jocā comedi'a vodevila in dōue acte: „Boierii si tierani.“, de Millo, music'a de Flechtenmacher, si „Mus'a de la Burdujeni“ de Negrutu. — Joi se represintā operet'a natiunala „Bab'a Hirc'a“ asidēre de dlu Millo.

** (*Poesia populara.*) Dlu M. Pompiliu a ecosu de sub tipariu la Iasi o colectiune de balade populare, adunate mai alesu in Transilvani'a si Ungari'a. Brosiur'a contine 23 de balade, pretiulu e unu leu. Noi n'amu vediutu-o inca.

+ (*Invitare de prenumeratiune.*) Lips'a cea adencu sentita de scōlele nōstre populare romane; lips'a ce o suferu aceste in feliurite instrumente de instructiune necesarie, unicele medilōce spre ajungerea mai cu inlesnire la scopu de o parte, ēra de alta parte spre a satisface legei pentru instructiunea publica, art. 38 din an. 1868, carea cu §. 11. p. 4. si §§. 30, 32 vine a ni impune, cā fia-care scōla sē fia provediuta cu tōte instrumentele de instructiune, — ne-au adusu pre subscrisii la o seriōsa cugetare a supra acestui obiectu. Dreptu-ace'a, amu ajunsu la cunoscint'a, cā de-si dintre multele instrumente scolastice, cari le cere legea in scōlele nōstre romane, cu unele amu poté stā facia, dar tabellele de pariete pentru invetiarea mai cu usioretate si temeiu a scrierei si a cetitului cari ocupa locul antāiu in instructiune, — pana acuma lipsindu cu totul in scōlele romane, aceste aru poté fi periclitate din partea statului magiaru. Acēsta ingrigire ne-a indemnatu a compune pentru scōlele populare romane 20 tabelle de pariete, cu litere strabune, punendu-se totu-odata pre a 20-a tabella si literele bisericesci precum si cele numite „civile.“ La compunerea acestoru tabelle s'a luat de indreptariu Abecedariulu lui B. Petri si tabellele de pariete unguresci, acum de curendu esite la lumina. E de insemnatu, cā aceste tabelle s'au compus intr'unu modu cātu s'a potutu mai intuitiv si, pentru ca prunciloru sē li fia mai cu inlesnire pronunsierea cutarui sunetu (litera), s'a pusu langa fia-care sunetu (litera) cātu unu tipu alu unui obiectu, alu carui nume se incepe cu sunetulu respectiv, d. e., la sunetulu *o* s'a pusu tipulu ochiului, la *b* tipulu boului, la *m* tipulu manei, etc., cari tipuri voru fi colorate, dupa cum se afla in natura. Totu-odata langa aceste tabelle va esī si unu indreptariu sēu instructiune, din care invetiariulu va aflā modulu, cum va avē a procede la invetiarea scrierei si cetitului. Atātu tabellele cātu si indreptariulu, susternendu-se vener. Ordinariatu de Gherl'a, si aflandu-se de bune si corespundietōrie scopului, cu resolutiunea din siedinti'a Consistoriale, tienuta in Gherl'a la 14. Decembre 1869. Nr. ³¹⁰¹/₁₉₄₂, s'au aprobatu si concesu tiparierea acelor'a. Pentru tiparierea acestoru tabelle s'au si facutu pasii receruti la Pest'a, de unde ni s'au respunsu cā, dēca voimu ca numitele tabelle sē se tiparēsca, sē tramitemu 1000 fl., dī: un'a mie florini v. a., care suma se recere pentru materialulu tabelleloru, cā-ci numai Xilografulu si papirulu receru anticipatiunea acestei sume. Acēsta intreprindere natiunale costandu spese multe, de sine se intielege, cā numai asiē va poté vedē lumina, dēca mai vertosu vener. Ordinariate eppesci si toti barbatii de scōla o voru imbracisiā cu caldur'a si zelulu recerutu; deci prin acēst'a se deschide prenumeratiune la „Tabellele de pariete“ cu tipuri colorate, pentru invetiarea cu usioretate a scrierei si cetitului in scōlele populare romane. Pretiulu unui esemplariu (20 tabelle) dimpreuna cu indreptariulu pentru intrebuintiarea tabelleloru va fi 5 fl. 20 cr.

v. a., cari sunt a se tramite la oficiulu scolei principale romane din Lapsiulu-Ung. (Magyar Lapos), la man'a Dluji Demetriu Varna, preotu si profesor, pana la 15. iuliu a. c., st. n. Tabelele voru es' la lumina in octomvre, si atunci voru fi mai ceumpe. Speramu cumca acesta intreprindere va afla spriginulu toturoru acelorua, cari se intereséza de prosperarea scóleloru si asié de cultur'a popbrului romanu, nu numai din caus'a câ la acesta suntemu adstrinsi si prin lege, ci si pentru câ diumetatea, ce ar resultá din venitul tabelleloru, o oferimu scolei principale romane din Lapsiulu-Ung., pentru inavutirea bibliotecei si a museului scolastic. Lapsiulu-Ung., 2 iuniu 1870. Demetriu Varna m. p., v. prot. si profesor. Teodoru Rosiu m. p., invetiatoriu normalu. Basiliu Siuteu m. p., invetiatoriu. Cu acesta ocasiune am onóre a anunciá, câ a esítu acuma de curundu de sub tipariu „Econom'a pentru scólele poporale“, si se afla de vendiare la subscrisulu, cu 35 cr. esemplariulu. De la 10 esempl. unulu se dá gratis. T. Rosiu m. p.

Din strainetate.

△ (*Unu semnu alu servilismului.*) Englesii de multu se totu lupta contra datinei de a salutá prin radicarea paleriei. — Acesta datina — dicu ei — este unu semnu alu servilismului. — Diuariulu lui Dickens e de pareea, câ acesta datina s'a ivitu mai antáiu la Romani. A nume: „Pe timpulu cuceririi Romaniloru, Gadii si Britanii, (cari se luptau contra Romaniloru), portau peru fôrte lungu; fiindu invinsi, Romanii li taiara perulu. Portarea perului lungu erá unu privilegiu, — numai nobililoru li erá ertatu a portá peru lungu; servii prin radicarea paleriei trebuiau s' arete câ sunt tumsi. Asié dara esplicatiunea semnulii datu prin radicarea paleriei erá urmatori'a: „Éta, privesce, domnulu meu, eu sum servulu teu!“

△ (*Adelin'a Patti,*) cu ocasiunea despartirii sale de St. Petruburg, in septemanile trecute, fu onorata din partea casinei nobililoru cu unu acu de peptu in forma de péra, gatitu din aur si cu 31 de lumi de diamante; éra corulu opereii italiene i presintă o cununa de lauri gatita din aur si pe ale careia prime de argintu se potu ceti urmatóriele: „A Adelina Patti l'orchestre de l'opéra italien.“ Aculu are unu pretiu de 75.000 franci. — Se vorbesce, câ A. Patti pe anulu venitoriu va capetá de la Bagier 80,000 franci, pentru dóue-dieci de debutári, afara de aceea va si avé si o represintatiune de beneficiu, ce éra si va aduce nnu venitu siguru de 15.000 franci. De si Bagier i dá unu venitu atátu de mare, elu are sperare, câ venitul va fi si mai mare pentru câ in anulu trecutultim'a debutare a Adelinei Patti a adusu unu venitu de 175.000 éra beneficiulu 25.000 franci. — Diariiele din Paris au computatu, câ ultimulu beneficiu alu Adelinei Patti a resultatu unu venitu atátu de mare, câtu e plat'a anuala a cinci-dieci de invetiatori de la scólele poporale din Franci'a.

△ (*Dr. Cabarrus.*) Despre nu de multu repausatulu homeopatu, Dr. Cabarrus din Franci'a circuléza urmatori'a istorióra: „Domnisiór'a Iuli'a Baron simtiendu-se intr'o dí fôrte reu, a chiamatu intru ajutoriulu pe renumitululu homeopatu Dr. Cabarrus. „Ce-ti este?“ — o intreba homeopatul. Nu potu s' ti descriu, dar mi se pare, câ mai multu patimescu de melancolia.

— Dupa o cugetare scurta mediculu i dâse: „La acestu morbu numai unu medicamentu ti potu prescic!“ „Si care ar fi acel'a?“ „Sé te mariti!“ „Póte câ ai dreptu.“ „Nu, vé de cugetu sé me iai de socia?“ „Domnisióra! — dâse Cabarrus suridiendu — mediculu numai prescic medicinale, dar elu nu le folosesce!“

△ (*Unu curiosu omoru*) s'a intemplatu dílele trecute in Edinburgh. A nume, unu tineru artistu s'a inamoratu de fét'a directorului, inse ea a refusatú amorulu junelui. Inamoratulu, avendu aceea ideia ficsa, câ fara de dins'a nu ar poté traí, séu déca ar si traí, in tóta viét'i'a lui ar fi totu nefericitu, s'a decisu a se sinucide. Intr'o séra se duse la locuinti'a adoratei sale, imbracutu intr'unu costumulu ca cele de pe timpulu lui Carolu I. si se spendiurá pe o ferésta de catra strada. Sinucigatoriulu a fostu uniculu fiu, unic'a sperantia a mumei sale, care acuma traiesce in cea mai mare miseria.

△ (*Unu nabob de Indi'a.*) caletoresce acum prin Europ'a alu caruia nume e urmatoriulu: Moontaz-Moee - Monsenod - Dowlah - Fureedoan - Jahsynd - Nunsoor - Ali-Khan-Bakadoor - Aus-Vust-Tinny. — (Dómne apera-ne si feresce-ne sé fimu siliti a-lu recitá iute!)

△ (*Tat'a lui Victor Noir.*) Unu omu a repausatu in un'a din septemanile trecute la Paris, cu alu carui nume numai cu ceva mai nainte se ocupá tóta jurnalistic'a Europei; mórtea lui inse nu a amintit'o nici o fóia si osamintele lui se astrucara fara nici unu sgomotu. Acestu omu a fostu tat'a lui V Noir. — Inca pe atunci, pe candu s'a inmormmentatu V. Noir, elu se simtia fôrte reu, ma nici la pertractarea din Tours nu s'a potutu infatísia. Betranulu Solomonu, a pretinsu 100,000 franci ca desdaunare pentru mórtea fiului seu, inse precum se scie, nu a capetatu decátu numai 25,000 fr. Ludovicu Noir, fratele ucisului, nu s'a presintatu la inmormmentarea parintelui seu. Dinsulu a protestatu contra aceea, ca parintii lui sé pretinda desdaunare de la Petru Bonaparte, si ast'a este caus'a câ nu s'a presintatu la sicriulu repausatului.

Felurite.

△ (*Apa-ductulu de la Bombay.*) Abundati'a apei bune este unu mare daru pentru cetátile mai mari. Ap'a este un'a din conditiunile principali pentru conservarea sanitátii si restituirea poteriloru perdute. Fara apa plantele se vesezescu, se usca si viét'i'a animaleloru lancezesce si pier. Apa si aeru sunt dóue conditiuni a le vietiei nóstre. Si totusi, câtu de pucinu pretiuimu noi aceste daruri ale naturei, numai din caus'a câ ele se afla in cea mai mare abundantia. Numai lips'a loru ne face sé le pretiuimu dupa adeverat'a loru valóre. — Bine díce unu poetu englesu, intr'o poema a sa: „Candu faci parte din o sociatate setósa, si sórele ti-arde capulu, piciórele calca nesipulu celu ferbinte alu desierturiloru fara margini, numai atunci vei scí, ce te-sauru mare zace ascunsu in isvorulu recorosu ce ese din anim'a stanceloru; numai atunci, desperatu la vederea si simtirea pamentului rosiiu ardietoriu, vei scí sé pretiuiesci ap'a.“ In's-a-si natur'a ne da sé pricepemu importantia apei, pentru câ $\frac{3}{4}$ din pondulu corpului nostru este ocupatu de apa. Ap'a póte fi inse si stricatiósa, pentru câ sunt diferite ape, dupa elementele ce contieniu. Scimu câ ap'a suscepe si disólve in sine multe si varie eleminte, cari facu, ca ea sé fia mai usióra séu

mai grea, mai gustuósa séu neplacuta, ba de multe ori chiar periculósa. Apele rele casiuna morburii: colera, pestilentia s. a. de aceea trebuie sê grigimu, cã se felu de apa bemu, in ce locu sapãmu fantanile. Fantan'a sapata intr'unu pamentu plinu de eleminte stricóse nu ne va servi spre sustienerea si recrearea sanetãtii nóstre. Ap'a curata móle si recoritória este cea mai buna. Dar ap'a si-are insemnatatea sa, rolulu séu pré importanetu si in diferitele ramuri ale industriei. Ce-aru face fara apa fabricele? De-ací se póte esplicã eminent'a importantia a canaleloru si apa-ducteloru. Parisulu si Londr'a sunt provediute din timpii cei mai indepartati cu apa-ducte, ceri se conserva si se indeplinescu necontentitu. Pana in seclulu alu IX Parisulu si-a procuratu apa prin canalulu de Arcueil; normanii lu stricara, la 1543 se reparã. Acestu apa-ductu se nutresce din ap'a Sequarei. — Déca cercãmu pamentulu orientulu si mai alesu Indi'a, vomu aflã cá lips'a apei reci si curate acolo este multu mai simtita, decâtu la noi. Colonistii Englesi tienu servitori a nume pentru portarea apei din locuri indepartate. Acestia sunt datori sê provédia in tóte dãlele cu apa rece caldele si reservoirere domniloru lor; ei uda gradinile si rogo-sinele cari se anina in prej'm'a feresteloru si a usfloru contra radieloru sórelui ardietoriu. Procurarea apei mai alesu in anutimpurile secetóse este impreunata cu fórtu mari greutãti. Pentru de a delaturã acésta lipsa cetateea Bombay se apucã in 1856 a clãdi unu apa-ductu colosalu care, terminatu la 1862, avemu onóre alu presintã on. nóstre cetitórie in ilustratiunea numerulu de adi. Alvi'a séu laculu artificiosu, numitu „Vehar, Reservoir“, zac: pre insul'a Salsette in departare de 15 mile de la Bombay, si se nutresce din confluent'a a trei riurele de munte. Volumulu alviei este de 1400 acre; afundínea ei este de 80 pasiuri. Din acestu lacu se conduce ap'a in cetatea Bombay. Ilustratiunea nóstra arata interiorulu alviei; ap'a curge prin apa-ductu in turnulu celu inaltu si din acésta in alvia, care s'a sapatu si construitu sub conducerea dlui Henry Conybeare.

△ (Bãile din Romani'a.) Romani'a libera, dupa cum marturescu toti câti o cercetéza, este o tíera bine cuventata cu tóte darurile naturei; are paduri colosah, necultivate inca, mine abundate si pretióse, neatínse inca si saline numeróse. Apele ci minerale sunt de rangu primu intre apele minerale ale Europei. Dar tóte aceste tesauere remanu negligiate si neexploatate de patriotii romani, cari le lasa, pre semne discretiei a viditãtii speculantiloru straini. — Credemu a face unu serviciu placutu on. nostri cetitori si cetitórie insfrãndu aci, dupa „Inf. Bucurescene“ principalele bãi ale Romaniiei: 1) bãile de la Bobociu situate in plaiulu Tohaniloru, 2) bãile de la Slanicu (cuprindu jodu, sulfure, feru, pucióse s. a.) 3) bãile reci de la Nifon. 4) bãile de la Calimãresci. 5) bãile de la Puciós'a. 6) mineralele de la Teleg'a. 7) m. de la Brés'a. 8) m. de la Olanesci. Afara de aceste mai sunt inca ape minerale, cu potere si substantia chimica, necultivate inca: la Mãgura, Lopetari, Humele, Sibiciu, Muntele Ioaneti, Bugin'a, Poian'a-Marului, Océn'a, Gonetu, Bruturasiu si a.

Gãcitura de semne.

De Mari'a Ionescu.

×e ?ai eri: a /lie! u si =i *u*e:* Xa?o:ia: □a,
A?o?e /a*io/a; a si =u /u; e /i*iu :ule: u X o-
?a /u;

AŞ /u e Xa ?o?a /e, □i Δa :e ?ai ;u □ca: □a
II / Xa □ia o Xa a /e!o ii ;ui u aia /n!

:i-a u / □i e = o □a ?a / X u : a.u / ii
×i / ?o ?i / e

:e :i = e X a : u a / e!o ii ×i / ± u + u e j: e-
u a i,

:e :i = e X a : u a, u □i a i ?a o a ; o u-
+ i / e,

:e = e X a + e / ii ?o?e i / Δii - i e / = ia i.

Deslegarea gãciturii de semne din nr. 19.

Salutare stea dorita, scumpa stea a tiei mole,
Ce de multe vécuri negre p'ntre nori ai pribegitu!
Mangaiós'a ta zimbire sfarm'adancu a mea dorere,
Si plansorei mele crude radi'a ta pune sfrisitu.

Salutãri apostoli nobili ce 'nsufati de libertate
Luminãriile 'nvierii pe altaruri ati aprinsu!
Imnulu vostru 'nvie 'n mine sperantiele lesfnate
Si mentesce implinirea majestosulu meu visu!

Mironu Pompiliu.

Desiegare buna primiramu de la dómnele si dómniósele Mari'a Pecurariu n. Boldinu, Idoni'a Damisia n. Emanuilu, Mari'a Sava Gombosu, Mari'a C. Mari'a Gaitanu, Anastasi'a Leonoviciu, Ersili'a Magdu, Luci'a Patitia; si de la domni R. Popea, Georgiu Popu, Constantinu Ungureanu, Ilia Sporea, Petru Sporea, Alesandru Frumosu, Alesandru Valutianu.

Post'a Redactiunii.

Tablourile s'au espedatu deja tóte, — pentru aceea ne rogãmu de acei abonanti ai nostri, cari nu le-au primitu, sê reclameze numai decâtu.

La mai multi. Ve rogãmu sê nu tramiteti la noi reclamatii pentru „Noptile Carpatine“, ci de a dreptulu la autorulu in Turinu (Piaza la Grange,) caruia inca atunce i prededuram tóte abonamintele sosite la noi.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piati'a Pesciloru, Nr. 9.